

Analysis of the Psychological Operations of the Zionist Regime Against the Resistance and Anti-Arrogance Movement in the Statements of the Supreme Leader

Mohammad Zarei¹
Seyyed Vahid Aghili²
Seyyed Hamed Hosseini³

(Received on: 2023-11-22; Accepted on: 2024-04-29)

Abstract

The present research has been conducted with the aim of investigating the “method of psychological operations of the Zionist regime against the resistance and anti-arrogance movement” using the thematic analysis method. A systematic and purposeful examination of the statements of the Leader of the Islamic Revolution of Iran, as the vanguard of the Islamic resistance front, regarding the recent events in Gaza can outline the desired approach in confronting arrogance. Utilizing the theoretical foundations of resistance, anti-arrogance, and psychological operations, this research, through thematic analysis, seeks to answer this question: What is the method of the Zionist regime for psychological operations against the resistance and anti-arrogance movement?

To address the research question, his speech at the joint graduation ceremony of students from military universities in Mehr 1402 (September/October 2023) was selected, examined, and analyzed.

-
1. PhD Candidate in Media Management, Faculty of Social Sciences, Communication and Media, University of Religions and Denominations, Qom, Iran (Corresponding Author). Email: mzarei97@gmail.com
 2. Associate Professor, Department of Social Communication Sciences, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran. Email: Seyed_vahid_aghili@yahoo.Com
 3. Faculty Member, Faculty of Communication and Media, University of Religions and Denominations, Qom, Iran. Email: h.hosseini@urd.ac.ir

After selecting and breaking down the propositions of the speech, eighteen basic themes were extracted. By examining semantic similarities, theme frequencies, and code percentages, four overarching themes were ultimately formed from the organizing themes.

The research findings indicate that the Zionist regime, by creating psychological operations and using the technique of *playing the victim*, seeks to cleanse public opinion. Therefore, the resistance front, in line with anti-arrogance, defending the oppressed, and fighting the oppressor, must confront Zionist arrogance with greater vigilance than before.

Keywords: Psychological Operations, Playing the Victim, His Eminence the Supreme Leader, Islamic Resistance, Anti-Arrogance, Zionist Regime.

تحلیل عملیات روانی رژیم صهیونیستی علیه جریان مقاومت و استکبارستیزی در بیانات رهبری

محمد زارعی^۱

سید وحید عقیلی^۲

سید حامد حسینیان^۳

[تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۰۱؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۱۰]

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی «روش عملیات روانی رژیم صهیونیستی علیه جریان مقاومت و استکبارستیزی» با روش تحلیل مضمون انجام شده است. بررسی نظام‌مند و هدفمند بیانات رهبر انقلاب اسلامی ایران در جایگاه طلایه دار جبهه مقاومت اسلامی درباره حوادث اخیر غزه، می‌تواند جهت‌گیری مطلوب را در مقابله با استکبار ترسیم کند. این تحقیق برای کشف مضامین اساسی بیانات رهبری در سال ۱۴۰۲، ضمن بهره‌برداری از مبانی نظری مقاومت، استکبارستیزی و عملیات روانی، با روش تحلیل مضمون درصدد پاسخ‌گویی به این سؤال است: روش رژیم صهیونیستی برای عملیات روانی علیه جریان مقاومت و استکبارستیزی چیست؟

به منظور دست‌یابی به پرسش پژوهش، سخنرانی ایشان در مراسم مشترک دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح در مهرماه ۱۴۰۲ انتخاب و بررسی و تحلیل شده است.

۱. دانشجوی دکتری مدیریت رسانه، دانشکده علوم اجتماعی ارتباطات و رسانه، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران
(نویسنده مسئول) mzarei97@gmail.com

۲. دانشیار گروه علوم ارتباطات اجتماعی، دانشگاه آزاد، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران. Seyed.vahid.aqili@yahoo.Com

۳. استادیار گروه ارتباطات و رسانه، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران. h.hoseinian@urd.ac.ir

بعد از انتخاب و تجزیه گزاره‌های سخنرانی، هجده مضمون پایه استخراج و با بررسی مشابهت معنایی، فراوانی مضامین و درصد کدها، در نهایت چهار مضمون فراگیر از مضامین سازمان دهنده ایجاد گردید. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد رژیم صهیونیستی با ایجاد عملیات روانی و با استفاده از تکنیک مظلوم‌نمایی در صدد تطهیر افکار عمومی است که باید جبهه مقاومت در راستای استکبارستیزی، دفاع از مظلوم و مبارزه با ظالم هوشیارتر از قبل به مقابله با استکبار صهیونیست بپردازد.

کلیدواژه‌ها: عملیات روانی، مظلوم‌نمایی، مقام معظم رهبری، مقاومت اسلامی، استکبارستیزی، رژیم صهیونیست.

مقدمه

تاریخچه جنگ بین اسرائیل و غزه ریشه در تاریخ طولانی تنش ها و منازعات بین اسرائیل و فلسطینیان دارد. تا پیش از تأسیس اسرائیل در سال ۱۹۴۸ م، منطقه ای که امروزه فلسطین اشغالی و نوار غزه شناخته می شود، بخشی از سرزمین های تحت حاکمیت امپراتوری عثمانی بود. تنش های مربوط به جنگ بین اسرائیل و غزه ریشه در دوره های تاریخی قبل از این سال دارد؛ پس از پایان جنگ جهانی اول و فروپاشی امپراتوری عثمانی، بریتانیا بر اساس معاهدات جامعه ملل متحد، مسئولیت اداره فلسطین را بر عهده گرفت. از سال ۱۹۱۷ تا ۱۹۴۸ مهاجرت یهودیان به فلسطین افزایش می یابد که همین مسئله باعث به وجود آمدن تنش های قومی و مذهبی بین جوامع عرب و یهودی، منجر به شورش ها و خشونت های مختلف شد.

بعد از اعلام استقلال رژیم اسرائیل، کشمکش و درگیری میان فلسطینیان و اسرائیل روزبه روز شدت گرفت؛ به گونه ای که اسرائیل در جنگ شش روزه سال ۱۹۶۷ بر نوار غزه، کرانه باختری، بلندی های جولان سوریه و شبه جزیره سینای مصر تسلط یافت. در سال های ۱۹۸۷ تا ۱۹۹۳ انتفاضه مردم فلسطین علیه رژیم اسرائیل شدت گرفت تا اینکه به امضای توافق نامه های اسلو منجر شد و بعدها در سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ دور دوم قیام فلسطینی ها که خشونت بارتر بود، به تشدید اقدامات نظامی اسرائیل منجر شد.

در سال ۲۰۰۵ تمامی نیروهای نظامی و شهرک نشینان یهودی خود را از نوار غزه خارج کرد. یک سال بعد در سال ۲۰۰۶ حماس در انتخابات پارلمانی فلسطین پیروز شد و پس از درگیری های داخلی با جنبش فتح، کنترل کامل نوار غزه را به دست گرفت؛ اما اسرائیل مصر محاصره اقتصادی غزه را آغاز کردند. پس از آن جنگ و نزاع بین فلسطین و اسرائیل همواره ادامه داشت: عملیات سرب داغ در سال های ۲۰۰۸ - ۲۰۰۹، عملیات ابر ستون در سال ۲۰۱۲، جنگ پنجاه روزه [جنگ گزه یا عملیات پایداری سنگر] در سال ۲۰۱۴،

راهپیمایی بازگشت بزرگ در سال‌های ۲۰۱۸ - ۲۰۱۹ و در نهایت در می ۲۰۲۱ یک دور دیگر از خشونت‌ها شروع شد که به شلیک صدها موشک از غزه به سمت اسرائیل و حملات هوایی متقابل اسرائیل منجر شد. این درگیری‌ها پس از یازده روز و با دخالت جامعه بین‌المللی به آتش‌بس منجر شد.

در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ نیروهای حماس مستقر در نوار غزه، با طراحی و اجرای عملیاتی غافل‌گیرانه، به سرزمین‌های در اشغال اسرائیل یورش بردند. در دقایق ابتدایی این عملیات، پنج هزار راکت به سمت سرزمین‌های اشغالی شلیک شد؛ پس از آن، نظامیان حماس با عبور از دیوار حائل بین نوار غزه و سرزمین‌های اشغالی، به شهرک‌های صهیونیست‌نشین یورش زمینی بردند. در تمام این مدت افزون بر جنگ و نزاع و درگیری، اسرائیل از عملیات روانی برای بخشی از استراتژی‌های جنگی خود استفاده کرده است که عبارت‌اند از: استفاده از اطلاعیه‌ها و بروشورها، تبلیغات در رسانه‌ها، جنگ سایبری و اطلاعاتی، روان‌شناسی ترس، مذاکرات و استفاده از واسطه‌ها، پیام‌های هشداردهنده و

بیان مسئله

پس از پیروزی نیروهای حماس در عملیات غافلگیرکننده طوفان الاقصی و شکست رژیم صهیونیست، با وجود ادعاهای کاذب مبنی بر داشتن قدرت نظامی و اطلاعاتی، این رژیم غاصب ضمن نقض تمام قوانین بین‌المللی با تصور جبران شکست، با انواع و اقسام سلاح‌های نامتعارف و ممنوعه منطقه را بر سر غیرنظامیان از جمله زنان و کودکان بی‌پناه فلسطینی تخریب کرد و با قطع آب و برق و همچنین ممانعت از ورود دارو و نیازهای اولیه، وضعیت زندگی را برای ایشان غیرممکن کرده است. اسرائیل کاتس، وزیر انرژی رژیم صهیونیستی اعلام کرد دستور قطع آب نوار غزه را صادر کرده است (مرکز اطلاع رسانی فلسطین، ۲۰۲۳). از طرفی برای جلب افکار عمومی با ایجاد عملیات روانی،

انعکاس خبرهای ناصحیح و ساخت محتوای جعلی رسانه‌ای سعی در تظہیر جنایات بی سابقه خود دارد.

مقام معظم رهبری در راستای تنویر افکار عمومی از اهداف و برنامه‌های رژیم غاصب صهیونیست، سعی کردند مسلمین جهان به ویژه مردم فلسطین را متوجه این امر کنند تا با کنشگری مناسب جهان اسلام، عملیات روانی رژیم غاصب صهیونیست علیه جریان مقاومت و استکبارستیزی شناسایی شود.

پرسش تحقیق

روش رژیم صهیونیستی برای عملیات روانی علیه جریان مقاومت و استکبارستیزی چیست؟

ادبیات و مبانی نظری تحقیق

تعریف مفاهیم

استکبارستیزی: این واژه مرکب از دو کلمه «استکبار» و «ستیزی» با ریشه عربی و فارسی است. استکبار از ماده کَبَر یا کِبَر در لغت به معنای «عظمت و بزرگی قدر» آمده است (قرشی، ۱۳۷۱: ص ۷۲) و در اصطلاح دینی و قرآنی، کِبَر، تکبر و استکبار نزدیک‌ترین معنا هستند. علامه طباطبایی در تفسیر المیزان ذیل آیه هفتم سوره «نوح» ۱ استکبار را به معنای «اصرار بر نشنیدن سخن حق و پذیرش دعوت الهی» تفسیر می‌نماید (طباطبایی، ۱۴۱۷: ص ۳۰). پسوند «ستیزی» کلمه‌ای فارسی از مصدر «ستیز» به معنای جنگ، خصومت، سرکشی، لجاجت، خشم، کین، تعصب و ناسازگاری است؛ بنابراین این واژه به معنای ناسازگاری و مخالفت با شیوه تکبر و خودبزرگ‌بینی برخی افراد است.

عملیات روانی: جی اف سی فولر (JFC Fuller)، مورخ و تحلیل‌گر نظامی بریتانیایی، اولین کسی است که اصطلاح جنگ روانی را در سال ۱۹۲۰ به کار برد؛ هرچند اقدامات نهفته در دل این

اصطلاح، سابقه‌ای باستانی دارد. فولر در بحث پیرامون نتایجی که می‌توان از پیشرفت‌های تکنولوژی نظامی در جنگ جهانی اول گرفت، ادعای کند وسایل سنتی جنگ ممکن است جای خود را به جنگ روانی معنای واقعی کلمه بدهد که در آن از سلاح استفاده نمی‌شود و به جای آن، اقداماتی نظیر زایل کردن خرد انسانی، مغشوش کردن هوش انسانی و مضمحل کردن حیات معنوی و اخلاقی یک ملت به وسیله نفوذ در اراده آنها انجام می‌شود. در آن زمان، استفاده فولر از واژه جنگ روانی در محافل نظامی و علمی بریتانیا و آمریکا، توجه چندانی را به خود جلب نکرد. در ژانویه ۱۹۴۰ با انتشار مقاله‌ای با عنوان «جنگ روانی و چگونگی راه‌اندازی آن»، این اصطلاح برای نخستین بار وارد ادبیات آمریکا شد (داق‌رتی، ۱۳۷۷: ص ۱۳).

دشمن برای دست‌کاری عقاید مردم، از تکنیک‌هایی مثل برجسب‌زدن، توسل به ترس، تکرار، تظاهر به بی‌طرفی، ترور شخصیت و... استفاده می‌کند. یکی از موارد استفاده دشمن برای عملیات روانی رسانه‌ای، تکنیک «مظلوم‌نمایی» است. متحدین در جریان جنگ دوم جهانی، با انتشار گسترده این داستان که سربازان آلمانی در بلژیک دستان کودکان را قطع می‌کردند، در برانگیختن دشمنی بر ضد آلمان‌ها بسیار موفق بودند.

یهودیان دیوار ندبه را نمادی از هویت مذهبی، ملی و فرهنگی خود نشان داده‌اند. این دیوار نقشی مهم در ارتباط با تاریخ و میراث یهودیان ایفا می‌کند و در جایگاه یک مرجع برای عبادت، تمرکز و ارتباط با خدا برای آنها اهمیت دارد. بر این اساس صهیونیست‌ها با بهره‌گیری هنرمندانه از این دیوار، سعی کرده‌اند توجه جهانی را جلب کنند و درباره رفتار و مواجهه خود با فلسطینیان تأثیرگذاری کنند.

مقاومت اسلامی: آنچه در قرآن بر آن تأکید شده است، مفهوم استقامت است؛ اما مفهوم مقاومت به صراحت در قرآن نیامده است. «در علم صرف عربی آمده است که باب مفاعله و تفاعل برای مشارکت کاربرد دارند که اولی مشارکت یک طرفه و دومی مشارکت دوطرفه را

می‌رساند. نکته قابل توجه در فعل “قام” این است که آن فعل تنها در باب مفاعله کاربرد دارد؛ زیرا پایداری و مقاومت، زمانی به کار می‌رود که یک طرف به دلایلی بر طرف دیگر غالب شود و طرف مقابل می‌بایست در برابر آن از خود پایداری نشان دهد و یک مقاومت یک طرفه به دست می‌آید و به همین دلیل این ریشه در باب تفاعل کاربرد ندارد» (میرقادی و کیانی، ۱۳۹۱: ص ۷۱).

«اگرچه مقام معظم رهبری طی سالیان اخیر، موضوع مقاومت را بیشتر مورد تأکید قرار داده‌اند؛ اما این گفتمان علاوه بر تجربه‌های تاریخی چون تحریم مسلمانان در شعب ابی‌طالب، درحقیقت ریشه در تجربه گام اول انقلاب اسلامی دارد. سیر تاریخی تجربی گفتمان مقاومت در انقلاب اسلامی را می‌توان در مراحل مختلفی واکاوی کرد. وقوع انقلاب اسلامی، تجربه ویژه‌ای است که مقاومت اسلامی را بر مبنای آموزه‌های دینی بازتولید کرد» (پورحسن و رکابیان، ۱۴۰۰: ص ۲۴۲). مقام معظم رهبری درباره مقاومت اسلامی می‌فرمایند: «نظریه مقاومت، یک نظریه اصیل و درست است؛ هم در مقام نظر، هم در مقام عمل؛ از لحاظ نظری و از لحاظ عملی - از هر دو جهت - باید [ترویج شود]. معنای نظری این است که تبیین کنید ... نظریه مقاومت را، این را که هدف استکبار سیطره است، هدف استکبار سلطه است، سلطه بر ملت‌هاست، برای همه تبیین کنید، بدانند که هدف استکبار این است» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۷).

پیشینه تحقیق

برای پیشینه این تحقیق با دو دسته کلی در موضوع تحقیق روبرو هستیم:

- تحقیقاتی که به موضوع عملیات روانی رژیم صهیونیستی پرداخته‌اند؛
- تحقیقاتی که به تحلیل مضمون این موضوع در کلام رهبری پرداخته‌اند.

در ادامه به این دو مورد اشاره خواهیم کرد:

الف) تحقیقی با عنوان «گزارش: گذری بر عملیات روانی رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه» در سال ۱۳۸۵ توسط حمید نیکرو انجام شده است. او در تحقیق خود نتیجه می‌گیرد با وجود وسعت عملیات روانی رژیم صهیونیستی برای فضا سازی تخریبی، تحریف افکار عمومی جهانی و منطقه‌ای، ایجاد اختلاف بین گروه‌های لبنانی، جداسازی مردم از حزب الله و فعال سازی گسل‌های فرقه‌ای، قومی و مذهبی در لبنان و فلسطین، در نهایت با توکل و مقاومت رزمندگان حزب الله، همراهی مردم لبنان با برنامه ریزی مناسب در اجرای عملیات روانی علیه رژیم صهیونیستی و خنثی سازی اقدامات روانی اسرائیل، رژیم صهیونیستی شکست خورد. این پیروزی به علت رهبری قهرمانانه سید حسن نصرالله، رهبر حزب الله و همچنین تدبیر و اراده مردم لبنان رخ داد.

ب) تحقیقی با عنوان «پژوهشی جدید در عملیات روانی رژیم صهیونیستی» در سال ۱۳۸۳ توسط رون شیفلر با ترجمه علی شاه‌رخی انجام شده است. در این پژوهش به مشکلات ساختاری عملیات روانی در رژیم صهیونیستی، شیوه‌ها و امکانات حل آن پرداخته شده است و با الگو قراردادن سازمان‌های اطلاع رسانی فلسطینی و حزب الله لبنان، درصدد است به نوعی مشکلات ریشه‌ای رژیم صهیونیستی را در این باره حل کند و بتواند در آینده منازعات اعراب و اسرائیل نقش برتر را ایفا کند.

ج) تحقیقی با عنوان «شناسایی و تعیین شیوه‌ها و روش‌های عملیات روانی رژیم صهیونیستی علیه حزب الله در جنگ ۳۳ روزه» در سال ۱۳۹۰ توسط احمد ایزدی طامه و حسن خلفی انجام شده است. بر اساس تجزیه و تحلیل آماری این تحقیق که با استفاده از روش توصیفی - پیمایشی و با تهیه پرسش نامه انجام شده است، نتایج نشان می‌دهد در جنگ ۳۳ روزه، رژیم صهیونیست در مجموع ۵۱ شیوه و

روش عملیات روانی در سطوح مختلف استفاده کرده است که ۱۰ شیوه و روش در سطح راهبردی، ۲۴ شیوه و روش در سطح عملیاتی و ۱۷ شیوه و روش در سطح تاکتیکی بوده‌اند. گفتنی است برخی از این شیوه‌ها و روش‌ها برای این رژیم اهمیت بالایی داشته‌اند.

د) تحقیقی با عنوان «عملیات روانی رژیم صهیونیستی و توانمندی صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران» در سال ۱۳۸۷ توسط مجید عباسی اشلقی انجام شده است. این مقاله به بررسی افکار و اهداف رژیم صهیونیستی در مخالفت با توانایی صلح‌آمیز هسته‌ای ایران می‌پردازد و تمرکز خود را بر روش‌ها و ابزارهای عملیات روانی این رژیم قرار می‌دهد. رژیم صهیونیستی با استفاده از تمامی ابزارهای موجود، به دنبال تأثیرگذاری قوی بر افکار عمومی جهانی است؛ اما جمهوری اسلامی ایران با بهره‌گیری از منابع رسانه‌ای مشروع و بهره‌برداری از تاکتیک‌های روشنگری، در مقابله با این رژیم فعالیت می‌کند. در پایان این نوشتار راهکارهایی برای مقابله روانی با این رژیم ارائه شده است.

ه) تحقیقی با عنوان «شناسایی و اولویت‌بندی تاکتیک‌های عملیات روانی به‌کاررفته در سطح راهبردی، توسط بازیگران منازعات منطقه‌ای غرب آسیا (۲۰۱۷ - ۲۰۰۳ م)» در سال ۱۳۹۸ توسط حسن قاضی‌نوشته شده است. در این تحقیق توصیفی، ابتدا مهم‌ترین منازعات منطقه‌ای بین سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۷ میلادی و تاکتیک‌های سطح راهبردی عملیات روانی در این منازعات شناسایی شده‌اند؛ سپس با توزیع پرسش‌نامه در جامعه آماری، صحت یافته‌ها مورد آزمون قرار گرفته است و تاکتیک‌های شناسایی شده و معیارهای رتبه‌بندی آنها تأیید شده است. در مرحله بعد با استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی، تاکتیک‌های شناسایی شده اولویت‌بندی شده‌اند. بنابراین تاکتیک‌های بزرگ‌نمایی، جعل، فریب، ماساژ پیام و

ارباب شناسایی شده‌اند و تاکتیک بزرگ‌نمایی با وزن نهایی ۳۸ به عنوان اولویت اول در این فرایند تحلیلی تأیید شده است.

و) تحقیقی با عنوان «صهیونیسم و عملیات روانی صهیونیسم و عملیات روانی» در سال ۱۳۸۳ توسط محمد احمد النابلسی و ترجمه قیس زعفرانی انجام شده است. این نوشتار ضمن بررسی نگرش رژیم صهیونیستی به موضوع عملیات روانی، با نگاهی تاریخی به ابزارها و روش‌های به‌کارگرفته‌شده توسط این رژیم در سطح استراتژیک نگرسته می‌شود که در شکل‌گیری رژیم صهیونیستی نقش بسیار اساسی داشته است. این رژیم برای ادامه بقای خود از عملیات روانی در اشکال مختلف استفاده می‌کند.

ز) تحقیقی با عنوان «مبانی معرفت‌شناختی استکبارستیزی» در سال ۱۳۹۹ توسط علیرضا اشقری و اکبر میرسپاه انجام شده است. «در این مقاله با روش عقلی به بررسی مبانی معرفت‌شناختی این موضوع پرداخته شده و در نهایت چگونگی تأثیر این مبانی در استکبارپذیری یا استکبارستیزی نشان داده شده است؛ برای نمونه امکان شناخت از جمله این مبانی است که عدم پذیرش آن موجب شک‌گرایی یا نسبی‌گرایی شده و در آن صورت مبارزه با استکبار ناموجه خواهد بود. همچنین واقع‌نمایی گزاره‌های ارزشی و ارزش معرفت‌شناختی گزاره‌های استکباری نیز از دیگر مبانی معرفت‌شناختی استکبارستیزی هستند که پذیرش آنها تأثیر بسزایی در این موضوع خواهد داشت» (میرسپاه و اشقری، ۱۳۹۹: ص ۱۱).

ح) تحقیقی با عنوان «تبیین عملیات روانی دشمن (اهداف، تاکتیک‌ها و ابزارها و راهکارهای مبارزه) مبتنی بر فرمایشات مقام معظم رهبری» در سال ۱۳۹۷ توسط علی فرهادی و امیر صادقی انجام شده است. در این تحقیق که به روش کیفی انجام شده

است، تمام بیانات مقام معظم رهبری برای تبیین مفهوم عملیات روانی دشمن بررسی شده‌اند و در نهایت ۵۲ مورد از بیانات ایشان در این موضوع استفاده شده است که با استفاده از نرم افزار مکس کیودای ۳۹ کد همراه با چهار مقوله اصلی و یک مفهوم ارائه شده و در مرحله نهایی مدل مفهومی تحقیق ارائه شده است.

در پژوهش‌ها و تحقیق‌های بیان شده، تحقیق آقایان حمید نیکرو، احمد ایزدی طامه و حسن خلفی درباره عملیات روانی رژیم صهیونیستی در جنگ سی و سه روزه با لبنان مورد بررسی و تحقیق قرار گرفته است که مورد پژوهش حاضر درباره جنگ غزه می‌باشد؛ در پژوهش رون شیفلر با ترجمه علی شاه‌رخی به بررسی مشکلات ساختاری عملیات روانی در رژیم صهیونیستی، شیوه‌ها و امکانات حل آن پرداخته شده است و به نظر می‌رسد از نظر تحقیق با پژوهش حاضر کاملاً متفاوت و متناقض باشد؛ زیرا پژوهش مذکور با الگو قراردادن سازمان‌های اطلاع‌رسانی فلسطینی و حزب الله لبنان در صدد ایفای نقش برتر از سوی رژیم صهیونیست می‌باشد. در پژوهش مجید عباسی به بررسی عملیات روانی رژیم صهیونیستی درباره انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران که موضوع خاص می‌باشد و متفاوت از پژوهش حاضر است، پرداخته شده است؛ در تحقیق حسن قاضی از طریق مطالعه و مصاحبه، روش‌های عملیات روانی رژیم صهیونیست شمارش شده است؛ در تحقیق محمد احمد النابلسی و ترجمه قیس زعفرانی به سطح استراتژیک این عملیات روانی پرداخته است؛ در پژوهش علی فرهادی و امیر صادقی عملیات روانی دشمن (اهداف، تاکتیک‌ها و ابزارها و راهکارهای مبارزه) بر اساس سخنرانی‌های رهبری تا سال ۱۳۹۷ بررسی شده است. با نگاهی به پیشینه ارائه شده تحقیق، یافته‌های مقالات ذکر شده و همچنین عنصر تازگی در سخنرانی مقام معظم رهبری (مهر ماه ۱۴۰۲)، می‌توان به تفاوت پژوهش حاضر پی برد.

روش تحقیق

این تحقیق در زمره پژوهش‌های کیفی و اکتشافی است و برای گردآوری اطلاعات از روش مطالعه اسنادی و بررسی سخنرانی مقام معظم رهبری در مراسم مشترک دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح در مهرماه ۱۴۰۲ استفاده شده است. به منظور تحلیل اطلاعات گردآوری شده، از روش تحلیل مضمون (Thematic analysis) استفاده شده است. مضامین اصلی یا پایه (Basic Themes)، مضامین سازمان‌دهنده (Organizing Themes) و مضامین فراگیر (Global Themes) سه مرحله کدگذاری و مضمون‌بندی در این روش است (عابدی جعفری و دیگران، ۱۳۹۰: ص ۱۵۱). تحلیل مضمون با سه روش قالب مضامین، ماتریس مضامین و شبکه مضامین انجام می‌شود (عابدی جعفری و دیگران، ۱۳۹۰: ص ۱۶۲). شبکه مضامین روش مناسبی برای تحلیل مضمون است که این پژوهش بر اساس آن انجام شده است؛ ابتدا برای هر یک از گزاره‌ها و متن‌های انتخاب شده، یک مضمون پایه ایجاد شد که در این مرحله هجده مضمون پایه استخراج و سپس با بررسی مشابهت معنایی مضامین، هر یک از مضامین پایه در یک مضمون انتزاعی و کلی به نام مضامین سازمان‌دهنده دسته‌بندی و مقوله‌بندی شد. در این مرحله نیز هجده مضمون سازمان‌دهنده ایجاد شدند، سپس با توجه به فراوانی مضامین، درصد کدها مشخص و درنهایت چهار مضمون فراگیر از مضامین سازمان‌دهنده ایجاد گردیدند که فرایند انتزاع و دسته‌بندی آنها به تفصیل نشان داده شده است.

یافته‌ها

بعد از مطالعه چندباره سخنرانی مقام معظم رهبری و تقسیم کل سخنرانی به متن‌ها و پاراگراف‌های کوتاه‌تر، در نتیجه هجده مضمون پایه، شناسایی و استخراج گردید.

جدول شماره (۱): نقل قول‌ها و مضامین پایه استخراج شده از بیانات رهبری

ردیف	متن پیام مقام معظم رهبری	مضامین پایه / اصلی
۱	«در این چند روز، یک قضیه مهم سیاسی و نظامی دنیا را متوجه به خودش کرد و آن، حوادث بی سابقه فلسطین عزیز است. ما نمی‌توانیم نسبت به این قضایا، نسبت به این حادثه مهم، بی تفاوت باشیم و عبور کنیم. خوشبختانه مسئولین موضع‌گیری‌های درست و خوبی کردند. من چند نکته را در این زمینه می‌خواهم به شما عزیزان مان، به ملت ایران و به همه برادران مان در کشورهای اسلامی عرض کنم.	بی تفاوت نبودن به این حادثه مهم و موضع‌گیری‌های خوب و درست مسئولین در حادثه عزه
۲	نکته اول همان چیزی است که در تحلیل‌های گوناگونی که این دو سه - روزه شده وجود داشت و آن، این است که در این قضیه پانزدهم مهر به این طرف، رژیم غاصب صهیونیستی، هم از لحاظ نظامی، هم از لحاظ اطلاعاتی، یک شکست غیر قابل ترمیم خورده؛ شکست را همه گفتند، تأکید من به «غیرقابل ترمیم بودن» است. من می‌گویم این زلزله ویرانگر توانسته است بعضی از سازه‌های اصلی حاکمیت رژیم غاصب را ویران کند که تجدید بنای آن سازه‌ها به این آسانی امکان‌پذیر نیست. بعید است که رژیم غاصب صهیونیستی با همه‌های وهویی که می‌کند، با همه حمایت‌هایی که امروز در دنیا از سوی غربی‌ها از او می‌شود، بتواند آن سازه‌ها را ترمیم کند. من عرض می‌کنم از شنبه پانزدهم مهر، رژیم صهیونیستی [دیگر] رژیم صهیونیستی قبلی نیست و ضربه‌ای که خورده است، به این آسانی قابل جبران نیست.	شکست غیرقابل ترمیم رژیم صهیونیست از لحاظ نظامی و اطلاعاتی

ردیف	متن پیام مقام معظم رهبری	مضامین پایه / اصلی
۳	نکتهٔ دوم که به نظر من بسیار مهم است، این است که این بلارا عملکرد خود صهیونیست‌ها بر سرشان آورد. وقتی ظلم و جنایت از حد گذشت، وقتی درنده‌خویی به نهایت رسید، باید منتظر طوفان بود. شما با ملت فلسطین چه کردید؟	ظلم و جنایت بیش از حد صهیونیست‌ها در مقابل ملت فلسطین
۴	اقدام شجاعانه و در عین حال فداکارانهٔ فلسطینی‌ها پاسخ به جنایت دشمن غاصب بود که سال‌ها ادامه داشت و در ماه‌های اخیر شدت آن افزایش پیدا کرده بود؛ مقصّر هم دولت کنونی حاکم بر رژیم غاصب صهیونیستی است.	پاسخ شجاعانه و فداکارانه ملت فلسطین به جنایت دشمن غاصب صهیونیست
۵	در تاریخ اخیر دنیا - تا آنجایی که ما در این برههٔ اخیر دنیا، [یعنی] در این صد سال اخیر یا بیشتر سراغ داریم - هیچ ملّتی از ملّت‌های اسلامی با دشمنی مثل دشمنی که فلسطینی‌ها امروز با آن مواجه هستند مواجه نبوده؛ دشمنی با این شرارت، با این خباثت، با این بی‌رحمی، با این خونخواری، هرگز در مواجهه با ملّت‌های اسلامی و کشورهای اسلامی نبوده. ملّت‌ها در بسیاری از مواقع مظلوم واقع شده‌اند؛ اما دشمن آنها این قدر بی‌حیا، این قدر خبیث، این قدر بی‌رحم نبوده. هیچ ملّتی از ملّت‌های مسلمان، مثل ملّت فلسطین، در فشار، در محاصره، در کمبود قرار نداشته و ندارد؛ نه امروز در دنیا سراغ داریم، نه در این برهه‌ای که حالا جلوی چشم ماست سراغ داریم.	افزایش بی‌سابقه شدت جنایات رژیم صهیونیستی در مبارزه با ملت فلسطین

ردیف	متن پیام مقام معظم رهبری	مضامین پایه / اصلی
۶	دولت های غربی، به خصوص آمریکا و انگلیس، از هیچ دولتی به اندازه این دولت جعلی و ظالم و خونخوار حمایت نکردند و به آن کمک نکردند؛ اول انگلیس ها، بعد آمریکایی ها و در کنار آنها دولت های گوناگون - آن زمانی که در دنیا بلوک شرق وجود داشت، شوروی سابق و دیگران - همه به این رژیم ظالم کمک کردند.	حمایت دولت های غربی و بلوک شرق سابق از دولت جعلی، ظالم و خونخوار صهیونیست
۷	و رفتار این رژیم ظالم این جور بوده که به زن و مرد رحم نکرده، به کودک و کهنسال فلسطینی رحم نکرده، حرمت مسجد الاقصی را نگه نداشته، شهرک نشین ها را مثل سگ ها به جان فلسطینی ها انداخته، نمازگزاران را زیر پالگد کوب کرد.	ابعاد مختلف ظلم صهیونیست ها به ملت فلسطین
۸	خب، در مقابل این همه ظلم و جنایت، یک ملت چکار کند؟ یک ملت غیور، یک ملت کهنسال - ملت فلسطین - امروز و دیروز نیست، یک ملت چند هزار ساله است - در مقابل این همه ظلم چه واکنشی از خودش نشان بدهد؟ خب معلوم است که طوفان به پا می کند؛ فرصت پیدا کند، طوفان به پا می کند.	واکنش شجاعانه ملت فلسطین در برابر ظلم صهیونیست ها
۹	ای ستمگران صهیونیست، مقصّر خود شما هستید؛ عامل این طوفان خود شما هستید؛ خودتان بلا را به سر خودتان آوردید. یک ملت غیر از واکنش غیورانه و شجاعانه در مقابل این چنین دشمنی، هیچ راهی ندارد.	واکنش غیورانه ملت فلسطین در برابر ستم صهیونیست

ردیف	متن پیام مقام معظم رهبری	مضامین پایه / اصلی
۱۰	این دشمن خبیث و ظالم، حالا که سیلی را خورده، سیاست مظلوم‌نمایی در پیش گرفته، دیگران هم کمکش می‌کنند؛ رسانه‌های دنیای استکبار کمکش می‌کنند، برای اینکه نشان بدهند این مظلوم است. البته این هم یک محاسبه غلط است که حالا بعد خواهیم گفت.	اتخاذ سیاست مظلوم‌نمایی توسط صهیونیست‌ها و رسانه‌های استکبار
۱۱	این رژیم غاصب هر چه هست، مظلوم نیست؛ ظالم هست، متجاوز هست، جاهل هست، یاوه‌گو هست، همه اینها هست، اما مظلوم نیست؛ ظالم است. هیچ‌کس نمی‌تواند از این هیولای دیوسیرت چهره یک مظلوم بسازد.	ماهیت پلید و ظالم رژیم صهیونیست
۱۲	این مظلوم‌نمایی را رژیم اشغالگر بهانه قرار داده است برای اینکه بتواند باز به ظلم مضاعف خودش ادامه بدهد. حمله به غزه، حمله به خانه‌های مردم، حمله به غیرنظامیان، قتل عام و کشتار دسته‌جمعی مردم غزه؛ این مظلوم‌نمایی دستاویزی است برای اینکه باز بتواند این جنایات را چند برابر کند؛ با مظلوم‌نمایی می‌خواهد این جنایات خودش را توجیه کند. عرض کردم، این هم یک محاسبه غلط است. سران و تصمیم‌گیران رژیم غاصب و حمایت‌کنندگان‌شان بدانند که همین کار، بلای بزرگ‌تری بر سر آنها خواهد آورد.	مظلوم‌نمایی رژیم اشغالگر صهیونیست

ردیف	متن پیام مقام معظم رهبری	مضامین پایه / اصلی
۱۳	بدانند واکنش این ظلم‌ها سیلی سنگین‌تری بر رخسار زشت آنهاست. عزم جوانان شجاع فلسطینی، عزم ازجان‌گذشتگان فلسطینی، با این جنایت‌ها استوارتر می‌شود؛ امروز این جور است. گذشت آن روزی که کسانی می‌آمدند بلکه بتوانند با زبان، با نشست و برخاست با ظالم، برای خودشان در فلسطین یک موقعیتی ایجاد کنند؛ آن زمان دیگر گذشت. امروز فلسطینی‌ها بیدارند، جوان‌ها بیدارند، طراحان فلسطینی با مهارت کامل مشغول کارند.	مقابله فلسطین در برابر ظلم ظالم
۱۴	بنابراین، این محاسبه دشمن هم غلط است که خیال می‌کند [باید] مظلوم‌نمایی کند تا بتواند حمله جنایت‌کارانه خودش را ادامه بدهد.	اتخاذ سیاست مظلوم‌نمایی توسط رژیم صهیونیست
۱۵	البته دنیای اسلام در مقابل این جنایت‌ها نبایستی ساکت بمانند، بایستی عکس‌العمل نشان بدهند.	لزوم واکنش دنیای اسلام
۱۶	حامیان رژیم و بعضی از افراد خود رژیم غاصب، یاوه‌گویی‌هایی در این دو - سه روز کرده‌اند و ادامه دارد؛ از جمله اینکه ایران اسلامی را پشت این حرکت معرّفی می‌کنند، اشتباه می‌کنند.	یاوه‌گویی رژیم صهیونیست در برابر ایران اسلامی
۱۷	البته ما از فلسطین دفاع می‌کنیم، ما از مبارزات دفاع می‌کنیم، ما پیشانی و بازوی طراحان مدّبر و هوشمند و جوانان شجاع فلسطینی را می‌بوسیم، ما به آنها افتخار می‌کنیم.	دفاع جمهوری اسلامی ایران از مبارزات ملت فلسطین

ردیف	متن پیام مقام معظم رهبری	مضامین پایه / اصلی
۱۸	این هست، اما آنهایی که می‌گویند «کار فلسطینی‌ها ناشی از غیرفلسطینی‌هاست»، ملت فلسطین را نشناخته‌اند، ملت فلسطین را دست کم گرفته‌اند؛ اشتباهشان در همین است؛ اینجا هم محاسبه غلط می‌کنند. البته همه دنیا ی اسلام موظف است که از فلسطینی‌ها حمایت کند و باذن الله حمایت هم خواهد کرد؛ اما این کار، کار خود فلسطینی‌هاست؛ طراحان هوشمند، جوانان شجاع، فعالان ازجان‌گذشته توانسته‌اند این حماسه را به وجود بیاورند و این حماسه ان شاء الله گام بزرگی برای نجات فلسطین خواهد بود؛ والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته» (خامنه‌ای، ۱۴۰۲).	محاسبه غلط صهیونیست درباره فلسطین

در مرحله بعد، مضامین پایه به مضامین سازمان دهنده تبدیل شده‌اند:

جدول شماره (۲): مضامین سازمان دهنده

ردیف	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۱	بی تفاوت نبودن در برابر این حادثه مهم و موضع‌گیری‌های خوب و درست مسئولین	موضع‌گیری مثبت مسئولین در برابر حوادث غزه
۲	شکست غیرقابل ترمیم رژیم صهیونیست از لحاظ نظامی و اطلاعاتی	شکست غیرقابل ترمیم رژیم صهیونیست
۳	ظلم و جنایت بیش از حد صهیونیست‌ها در مقابل ملت فلسطین	ظلم و جنایت بیش از حد صهیونیست‌ها

ردیف	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۴	پاسخ شجاعانه و فداکارانه ملت فلسطین به جنایت دشمن غاصب صهیونیست	واکنش ملت فلسطین در برابر جنایات صهیونیست
۵	افزایش بی سابقه شدت جنایات رژیم صهیونیستی در مبارزه با ملت فلسطین	شدت یافتن جنایت صهیونیست ها
۶	حمایت دولت های غربی و بلوک شرق سابق از دولت جعلی، ظالم و خونخوار صهیونیست	حمایت دولت ها از رژیم صهیونیست
۷	ابعاد مختلف ظلم صهیونیست ها به ملت فلسطین	ابعاد مختلف ظلم و جنایت صهیونیست ها
۸	واکنش شجاعانه ملت فلسطین در برابر ظلم صهیونیست ها	واکنش ملت فلسطین در برابر ظلم صهیونیست
۹	واکنش غیورانه ملت فلسطین در برابر ستم صهیونیست	واکنش ملت فلسطین در برابر ستم صهیونیست
۱۰	اتخاذ سیاست مظلوم نمایی توسط صهیونیست ها و رسانه های استکبار	سیاست مظلوم نمایی رژیم صهیونیست و رسانه های استکبار
۱۱	ماهیت پلید و ظالم رژیم صهیونیست	ماهیت رژیم صهیونیست
۱۲	مظلوم نمایی رژیم اشغالگر صهیونیست	مظلوم نمایی رژیم اشغالگر
۱۳	مقابله فلسطین در برابر ظلم ظالم	مقابله فلسطین در برابر صهیونیست

ردیف	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۱۴	اتخاذ سیاست مظلوم‌نمایی توسط رژیم صهیونیست	سیاست مظلوم‌نمایی رژیم صهیونیست
۱۵	لزوم عکس‌العمل دنیای اسلام	حمایت دنیای اسلام از مظلوم
۱۶	یاوه‌گویی رژیم صهیونیست درباره ایران اسلامی	یاوه‌گویی رژیم صهیونیست
۱۷	دفاع جمهوری اسلامی ایران از مبارزات ملت فلسطین	دفاع ایران از مبارزات ملت فلسطین
۱۸	محاسبه غلط صهیونیست درباره فلسطین	خطای محاسباتی صهیونیست از فلسطین

در مرحله بعد برای مشخص شدن مضامین فراگیر، مضامین سازمان دهنده دوباره تلخیص و دسته‌بندی شده‌اند.

جدول شماره (۳): مضامین فراگیر

مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
۱. موضع‌گیری مسئولین در برابر حوادث غزه ۱۵. حمایت دنیای اسلام از مظلوم ۱۷. دفاع ایران از مبارزات ملت فلسطین	دفاع از مظلوم و مبارزه با ظالم
۱۰. سیاست مظلوم‌نمایی رژیم صهیونیست و رسانه‌های استکبار ۱۲. مظلوم‌نمایی رژیم اشغالگر ۱۶. یاوه‌گویی رژیم صهیونیست ۶. حمایت دولت‌ها از رژیم صهیونیست ۱۴. سیاست مظلوم‌نمایی رژیم صهیونیست	عملیات روانی رژیم صهیونیست

مضامین فراگیر	مضامین سازمان دهنده
مقاومت اسلامی و استکبارستیزی	۲. شکست غیرقابل ترمیم رژیم صهیونیست ۴. واکنش ملت فلسطین در برابر جنایات صهیونیست ۸. واکنش ملت فلسطین در برابر ظلم صهیونیست ۹. واکنش ملت فلسطین در برابر ستم صهیونیست ۱۳. مقابله فلسطین در برابر صهیونیست ۱۸. خطای محاسباتی صهیونیست از فلسطین
استکبارگری صهیونیست	۳. ظلم و جنایت بیش از حد صهیونیست ها ۵. شدت یافتن جنایت صهیونیست ها ۷. ابعاد مختلف ظلم و جنایت صهیونیست ها ۱۱. ماهیت رژیم صهیونیست

جدول شماره (۴): فراوانی و درصد فراوانی مضامین فراگیر در پیام ها

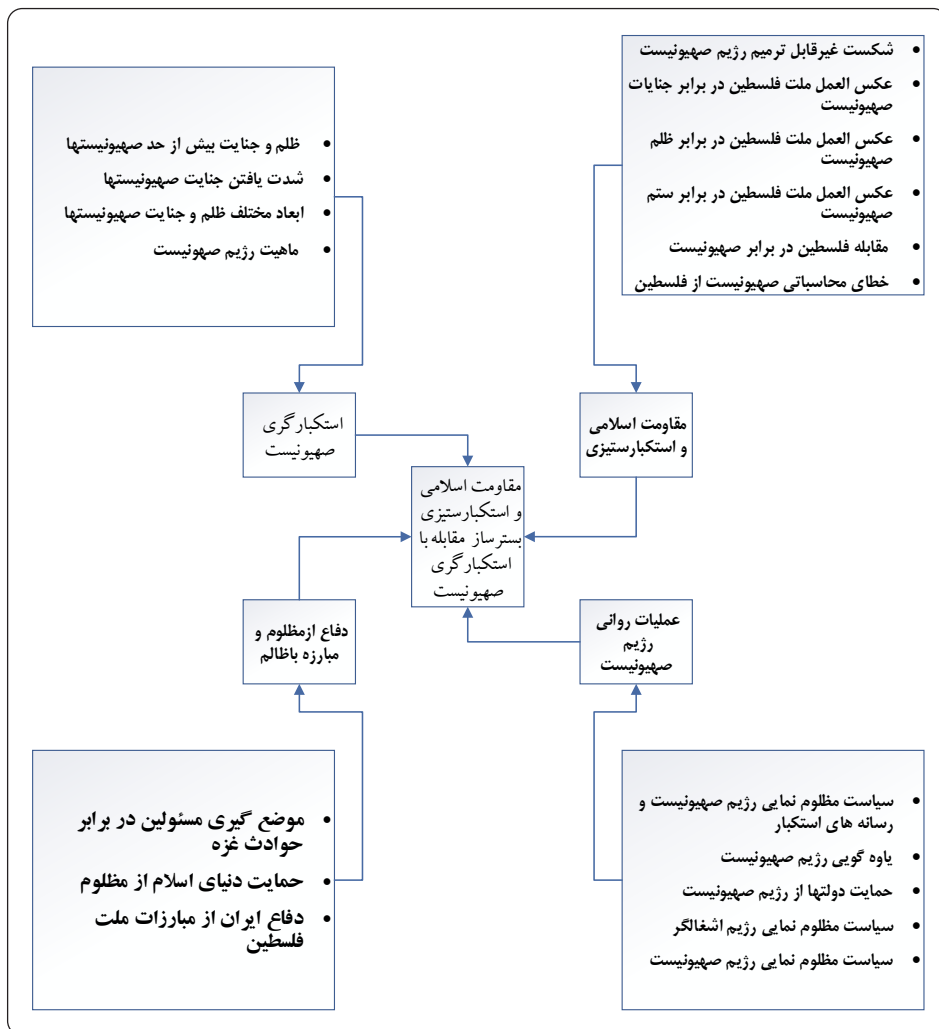
مضامین فراگیر	فراوانی کدها	درصد کدها
دفاع از مظلوم و مبارزه با ظالم	۳	۱۷٪
عملیات روانی رژیم صهیونیست	۵	۲۸٪
مقاومت اسلامی و استکبارستیزی	۶	۳۴٪
استکبارگری صهیونیست	۴	۲۲٪
جمع	۱۸	۱۰۰

مرحله پایانی

مضامین فراگیر در سخنرانی مقام معظم رهبری در مراسم مشترک دانش آموختگی دانشجویان دانشگاه های افسری نیروهای مسلح مشخص شدند: دفاع از مظلوم و مبارزه با ظالم، عملیات روانی رژیم صهیونیست، مقاومت و استکبارستیزی و استکبارگری

صهیونیست. با توجه به اینکه این تحقیق در پی کشف مضامین «مقاومت اسلامی و استکبارستیزی» و «عملیات روانی رژیم صهیونیست» در پیام بود، درصد و فراوانی بالای مضامین (۳۴٪ و ۲۸٪) نشان‌دهندهٔ بسامد بالای این مضامین است.

نمودار شماره (۱): شبکه مضمونی برگرفته از بیانات رهبری

نتیجه

رژیم صهیونیست با وجود اینکه بزرگ‌ترین جنایت‌ها را مرتکب می‌شوند، خود را مظلوم جلوه می‌دهند و این سیاست به دلیل سیطره صهیونیست‌ها بر رسانه‌های جهانی به‌ویژه رسانه‌های جهان غرب، در بسیاری موارد موفق بودند و قدرت رسانه اینها باعث شده است صدای بقیه ملت‌ها به گوش دنیا نرسد و صحنه‌ها را نبینند و همواره روایت یک جانبه ببینند. با بررسی سخنرانی مقام معظم رهبری در مراسم مشترک دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح (۱۴۰۲/۰۷/۱۸) مشخص شد ایشان با تبیین عوامل مؤثر بر مقاومت اسلامی و استکبارستیزی، استکبارگری صهیونیست و همچنین دفاع از مظلوم و مبارزه با ظالم، روشنگری مناسبی برای عملیات روانی صهیونیست به‌ویژه اتخاذ سیاست مظلوم‌نمایی داشتند؛ به این ترتیب که از یک طرف بر واکنش مناسب مسلمانان و دولت‌های اسلامی در برابر ظلم و ستم صهیونیست و از طرف دیگر بر لزوم آگاهی ایشان در برابر سیاست‌های دوگانه رژیم صهیونیست در برابر افکار عمومی تأکید کرده‌اند.

با توجه به مضامین فراگیر از سخنرانی ایشان، چهار گزاره را می‌توان مهم‌ترین نتیجه این پژوهش به شمار آورد:

۱. دفاع از مظلوم و مبارزه با ظالم؛
۲. عملیات روانی رژیم صهیونیست؛
۳. مقاومت و استکبارستیزی؛
۴. استکبارگری صهیونیست.

پی‌نوشت

۱. وَإِذْ كَلَّمَا دَعَوْهُمْ لَتَنُغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرَوْا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا.

کتاب‌نامه

قرآن کریم

- آیت‌الله خامنه‌ای، سیدعلی (۱۳۹۷ ش)؛ بیانات در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان [به مناسبت روز ملی مبارزه با استکبار جهانی]؛ بازیابی از: farsi.khamenei.ir.
- آیت‌الله خامنه‌ای، سیدعلی (۱۴۰۲ ش)؛ بیانات در مراسم مشترک دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح؛ بازیابی از: farsi.khamenei.ir.
- اشقري، علیرضا و اکبر میرسپاه (۱۳۹۹ ش)؛ «مبانی معرفت‌شناختی استکبارستیزی»؛ ماهنامه معرفت، سال ۲۹، ش ۱۰، پیاپی ۲۷۷.
- ایزدی طامه، احمد و حسن خلفی (۱۳۹۰ ش)؛ «شناسایی و تعیین شیوه‌ها و روش‌های عملیات روانی رژیم صهیونیستی علیه حزب الله در جنگ ۳۳ روزه»؛ مجله روان‌شناسی نظامی، ش ۸.
- پورحسن، ناصر و رشید رکابیان (۱۴۰۰ ش)؛ «گفتمان مقاومت و گام دوم انقلاب اسلامی»؛ پژوهش‌های انقلاب اسلامی، دوره ۱۰، ش ۳۹.
- دافرتی، ویلیام (۱۳۷۷ ش)؛ جنگ روانی، تبلیغات و جنگ روانی؛ ترجمه: حسین حسینی؛ چ دوم، تهران: دانشگاه امام حسین (ع).
- شلیفر، رون (۱۳۸۳ ش)؛ «پژوهشی جدید در عملیات روانی رژیم صهیونیستی»؛ مترجم: علی شاه‌رخی؛ فصلنامه مطالعات عملیات روانی، ش ۶.
- طباطبایی، سیدمحمدحسین (۱۴۱۷ ق)؛ المیزان فی تفسیر القرآن؛ ج ۲۰، چ پنجم، قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
- عابدی جعفری، حسن، محمدسعید تسلیمی، ابوالحسن فقیهی و محمد شیخ‌زاده (۱۳۹۰ ش)؛ «تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی»؛ اندیشه مدیریت راهبردی، س ۵، ش ۲.
- عباسی اشلقی، مجید (۱۳۸۷ ش)؛ «عملیات روانی رژیم صهیونیستی و توانمندی صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران»؛ فصلنامه مطالعات عملیات روانی، ش ۱۹.

قاضی، حسن (۱۳۹۸ ش)؛ «شناسایی و اولویت بندی تاکتیک های عملیات روانی به کاررفته در سطح راهبردی توسط بازیگران منازعات منطقه ای غرب آسیا (۲۰۱۷ - ۲۰۰۳ م)»؛ مجله: مطالعات بین رشته ای دانش راهبردی، ش ۳۶.

قرشی، سید علی اکبر (۱۳۷۱ ش)؛ قاموس قرآن؛ چ ششم، تهران: دارالکتب الاسلامیه.

مرکز اطلاع رسانی فلسطین (۲۰۲۳ م)؛ برگرفته از: <https://farsi.palinfo.com/36093>.

میرقادری، سید فضل الله و حسین کیانی (۱۳۹۱ ش)؛ «بن مایه ادب مقاومت در قرآن»؛ فصلنامه ادبیات هنر دینی، دوره ۱، ش ۱.

النابلسی، محمد احمد (۱۳۸۳ ش)؛ «صهیونیسم و عملیات روانی»؛ ترجمه: قیس زعفرانی؛ فصلنامه مطالعات عملیات روانی، ش ۶.

نیکرو، حمید (۱۳۸۵ ش)؛ «گزارش: گذری بر عملیات روانی رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه»؛ مجله مطالعات راهبردی جهان اسلام، ش ۲۶.